

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Εισαγωγή στην Ψυχολογία

Ενότητα 1: Εισαγωγή στην επιστήμη της ψυχολογίας-Ιστορική αναδρομή

Διδάσκουσα: Ειρήνη Σκοπελίτη

*Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην
Προσχολική Ηλικία*

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σκοποί ενότητας

- **Αναφορά σε θέματα ορισμού της επιστήμης της Ψυχολογίας όπως την ξέρουμε σήμερα**
- **Κυριότεροι ιστορικοί σταθμοί στην επιστήμη της Ψυχολογίας από την αρχαία Ελλάδα μέχρι σήμερα**

Περιεχόμενα ενότητας

- **Θέματα ορισμού**
- **Ιστορικοί σταθμοί στην επιστήμη της Ψυχολογίας**
 - **Αρχαίοι έλληνες φιλόσοφοι**
 - **Μετά τους αρχαίους φιλοσόφους**
 - **Εμπειριστές φιλόσοφοι**
 - **Ψυχολογία και Φυσιολογία**
 - **Δομισμός: Η ψυχολογία ως εμπειρική επιστήμη**
 - **Η Ψυχολογία Gestalt**
 - **Ψυχανάλυση και Ανθρωπιστική Ψυχολογία**
 - **Συμπεριφορισμός**
 - **Γνωστική Ψυχολογία**

Τι είναι η Ψυχολογία;

- **Η Ψυχολογία είναι η επιστήμη που σκοπό έχει την περιγραφή & εξήγηση της συμπεριφοράς και των νοητικών διεργασιών του ανθρώπου αλλά και άλλων έμβιων όντων.**
- **Συμπεριφορά θεωρείται η δραστηριότητα ενός οργανισμού που μπορεί να παρατηρηθεί από κάποιον άλλο οργανισμό είτε από μηχανήματα ενός πειραματιστή**

Ψυχολογία ως Εμπειρική Επιστήμη

- *Η ψυχολογία είναι μία εμπειρική επιστήμη που χρησιμοποιεί τη μεθοδολογία των εμπειρικών επιστημών για να μελετήσει την συμπεριφορά και τη νόηση.*
- *Παρόλο που προβληματισμοί για τα ψυχολογικά φαινόμενα είχαν παρουσιαστεί από πολύ νωρίς, η γέννηση της ψυχολογίας ως επιστήμης τοποθετείται το 1879 όταν ο γερμανός ψυχολόγος Wundt ίδρυσε το πρώτο εργαστήριο πειραματικής ψυχολογίας στο πανεπιστήμιο της Λειψίας στη Γερμανία.*

Προβληματική «Νοητικών Φαινομένων»

- Δεν μπορούν να παρατηρηθούν ευθέως
- *John Searle* αναφέρει 4 χαρακτηριστικά των νοητικών φαινομένων που καθιστούν δύσκολη τη μελέτη τους
 1. **Εσωτερική επίγνωση που ονομάζουμε συνείδηση.**
 2. **Σκοπιμότητα ή προθετικότητα:** οι νοητικές καταστάσεις σε αντίθεση με τις φυσικές είναι πάντα καταστάσεις που αντιπροσωπεύουν κάτι ή αναφέρονται σε κάτι.
 3. **Υποκειμενικότητα:** Είναι καταστάσεις υποκειμενικές που τις αισθάνεται μόνο το άτομο (π.χ. πόνος, χαρά, κ.ο.κ.).
 4. **Νοητική αιτιότητα:** σκέψεις και αισθήματα μπορούν να γίνουν τα αίτια συμπεριφοράς στο φυσικό κόσμο.

Μεθοδολογία Ψυχολόγων

- Διατύπωση ερωτημάτων ως υποθέσεις
- Συστηματικός έλεγχος υποθέσεων τους χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία των εμπειρικών επιστημών, μέσω της παρατήρησης και του πειράματος
- Συγκέντρωση όσο το δυνατόν περισσότερων στοιχείων για έλεγχο (επιβεβαίωση ή διάψευση) μίας υπόθεσης
 - Είναι σημαντική η συγκέντρωση όσο το δυνατόν περισσότερων στοιχείων γιατί στη διαδικασία ελέγχου μίας υπόθεσης είναι σημαντικό να συγκεντρωθούν όχι μόνο τα στοιχεία που την επιβεβαιώνουν αλλά και εκείνα που ενδεχομένως τη διαψεύδουν.

Ορισμός

- **Η Ψυχολογία είναι η επιστημονική μελέτη του νου και της συμπεριφοράς.**
- **Νους: Η ιδιωτική, εσωτερική εμπειρία των αντιλήψεων, σκέψεων, αναμνήσεων και συναισθημάτων μας.**
- **Συμπεριφορά: Οι παρατηρήσιμες πράξεις των ανθρώπων και άλλων έμβιων οργανισμών.**

Θεμελιώδη ερωτήματα σχετικά με το νου και τη συμπεριφορά

- **Τι είναι ο νους;**
 - **Ο νους δημιουργεί και ελέγχει τις νοητικές λειτουργίες**
- **Από πού έρχεται ο νους;**
 - **Συσχέτιση νου εγκεφάλου**
- **Σε τι μας χρησιμεύει ο νους;**
 - **Εγκέφαλος για νοητικές λειτουργίες όπως αντίληψη, μνήμη, συναισθήματα**

Ιστορία Ψυχολογίας

- **Από πολύ νωρίς έχουμε διατύπωση εξηγήσεων και θεωριών για την ανθρώπινη νόηση και συμπεριφορά**
 - **Στόχος της ψυχολογίας φαίνεται να είναι η μελέτη κυρίως των νοητικών φαινομένων. Τα ερωτήματα που τίθενται έχουν να κάνουν με το πώς οι άνθρωποι φτάνουν να γνωρίζουν και σχετικά με το πώς η αντίληψη, η μνήμη και η σκέψη λαμβάνουν χώρα.**
- **Η Ψυχολογία αποκτά επιστημονικό χαρακτήρα όταν η μαγική σκέψη αντικαθίσταται από την παρατήρηση και τη λογική ανάλυση**

Η Ψυχολογία στην Αρχαία Ελλάδα

- Προσωκρατικοί φιλόσοφοι βάζουν τις βάσεις της φιλοσοφικής προσέγγισης των ψυχολογικών φαινομένων
- Σωκράτης, Πλάτωνας και Αριστοτέλης θέτουν θεμελιώδη ερωτήματα για λειτουργία του ανθρώπινου νου προσπαθώντας να απαντήσουν σε ερωτήματα όπως αν οι νοητικές ικανότητες και η γνώση είναι έμφυτες ή κατακτώνται μέσω της εμπειρίας
- Ιπποκράτης (πατέρας της ιατρικής): Θέτει τις βάσεις της βιολογικής πλευράς της ψυχολογίας. Έκανε σημαντικές παρατηρήσεις για το πώς ο ανθρώπινος εγκέφαλος ελέγχει τα διάφορα μέρη του σώματος

Πλάτων

- **Νατιβισμός:** ορισμένα είδη γνώσης είναι έμφυτα ή εγγενή (π.χ. Τα παιδιά σε κάθε πολιτισμό πριν ακόμα μάθουν να αυτοεξυπηρετούνται έχουν ήδη κατακτήσει τα βασικά στοιχεία της γλώσσας και σχηματίζουν λέξεις και προτάσεις χωρίς καμία παρακολούθηση τυπικής εκπαίδευσης)
- **Διατυπώνει μία δυϊστική ψυχολογία**
 - **Ψυχή (νόηση):** Αιώνια και άφθαρτη. Ικανή να κατανοήσει τον κόσμο των ιδεών.
 - **Σώμα:** Φθαρτό, όχημα της ψυχής. Μέσω αυτού κατανοούμε τον ορατό κόσμο των αισθήσεων.
- **Ψυχή διαιρείται σε 3 μέρη**
 - **Λογικό (λογιστικό)**
 - **Συναισθηματικό (θυμοειδές)**
 - **Αισθησιακά επιθυμητικό (επιθυμητικό)**
- **Το ουσιαστικό μέρος της ψυχής θεωρεί ότι είναι το λογικό, ο νους, το οποίο είναι και αθάνατο.**

Αριστοτέλης

- Προσπάθησε να γεφυρώσει το χάσμα σώματος – ψυχής που άνοιξε ο Πλάτωνας: Το σώμα είναι ύλη που κινείται από μόνη της, μία ιδιότητα που της την δίνει η ψυχή. Η ψυχή δεν υπάρχει χωρίς το σώμα αλλά και το σώμα δεν είναι παρά το όργανο της ψυχής.
- Διαχωρισμός: έμψυχα – άψυχα
- Εξελικτική θεωρία εμψύχων: Τρία είδη ψυχής
 - Θρεπτική ή φυτική
 - Αισθητηριακή ή ζωική
 - Λογική ή ανθρώπινη
- Υιοθετεί τον φιλοσοφικό εμπειρισμό: Η γνώση κατακτάται μέσω της εμπειρίας
- Ο νους είναι σαν «άγραφη πλάκα» που πάνω της γράφεται μέσω της νόησης ένα ειδικό περιεχόμενο. Τα αισθητήρια όργανα μας δίνουν αντιλήψεις που μας πληροφορούν για τις ιδιότητες των όντων. Ο ρόλος της νόησης είναι σημαντικός γιατί μας δίνει την ικανότητα γενίκευσης και σύγκρισης.

Μετά τους αρχαίους φιλοσόφους

- Έως την Αναγέννηση: απουσία ουσιαστικού επιστημονικού προβληματισμού για Ψυχολογία.
- Αυγουστίνος (354-430) & Θωμάς ο Ακινάτης (1225-1274) υποστηρίζουν απόψεις περί αθανασίας της ψυχής
- Κατά την Αναγέννηση (15ος-16ος αιώνας): η ανάπτυξη της επιστημονικής αναζήτησης στο χώρο των φυσικών επιστημών δημιουργεί νέες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της ψυχολογίας. Θα βασιστεί στις μεθόδους των φυσικών επιστημών για να διατυπώσει τις υποθέσεις της και να διερευνήσει την εγκυρότητά τους.
- Πρώτη σημαντική διαμάχη στο χώρο της ψυχολογίας: Οι ανθρώπινες ικανότητες είναι έμφυτες ή αποκτώνται μέσω των εμπειριών μας;

Rene Descartes

- Διαχωρίζει νου (ψυχή) από σώμα. Το σώμα είναι φτιαγμένο από ύλη ενώ ο νους ή η ψυχή είναι άυλος. Όμως αν ο νους και το σώμα αποτελούνται από διαφορετική ουσία τότε πώς αλληλεπιδρούν;
- Επηρεασμένος από την επιστήμη της μηχανικής προτείνει μία μηχανιστική θεώρηση του σώματος. Το σώμα το βλέπει ως άγαλμα εξοπλισμένο με αισθητηριακούς και κινητικούς μηχανισμούς που μεταφέρουν εξωτερικά ερεθίσματα στον εγκέφαλο.
- Ο νους (η ψυχή) που αλληλεπιδρά με το σώμα επηρεάζει το σώμα διαμέσου ενός μικρού οργάνου που βρίσκεται κοντά στη βάση του εγκεφάλου και που είναι γνωστός ως επίφυση. Εκεί εδράζει ο νους (η ψυχή). Την τοποθετεί εκεί λόγω της κεντρικής και στρατηγικής της λειτουργίας.
 - Τα εξωτερικά ερεθίσματα εισάγονται στον εγκέφαλο μέσα από αισθητήρια όργανα
 - Τα πνεύματα της ψυχής κινούν τους μύες και ενεργοποιούν το σώμα

Εμπειρισμός

- Οι γνώσεις αποκτώνται μέσω των εμπειριών και της συναλλαγής με τον κόσμο.
- Ο πνευματικός χαρακτήρας των ψυχολογικών φαινομένων αντικαθίσταται από μία υλιστική προσέγγιση. Έμφαση στη λειτουργία των αισθήσεων και στη μελέτη της λειτουργίας τους.
 - *Thomas Hobbes*: αρνείται την ύπαρξη της ψυχής που δεν βασίζεται στην ύλη. Το σώμα και ο νους δεν διαφέρουν καθόλου. Απλώς ο νους είναι αυτό που κάνει ο εγκέφαλος.
 - *John Locke*: προτείνει ότι το ανθρώπινο μυαλό είναι ένας «λευκός χάρτης» κατά τη γέννηση και ότι όλη η γνώση προσλαμβάνεται μέσω των αισθήσεων.
 - *John Stuart Mill*: θεωρεί ότι σκέψεις, αισθήματα και πράξεις έχουν αίτια και ακολουθούν νόμους μπορούν να ανακαλυφθούν και επομένως μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο επιστημονικής μελέτης.
- Έτσι ανοίγεται ο δρόμος για μια εμπειρικά βασιζόμενη ψυχολογία, ανεξάρτητη από την φιλοσοφία.

Φυσιολογία & Ψυχολογία

Η μελέτη των βιολογικών διεργασιών, ιδιαίτερα του ανθρώπινου σώματος

Φρενολογία

- *Ο Franz Joseph Gall (1796) ανέπτυξε την θεωρία της φρενολογίας*
- *Πίστευε ότι ο εγκέφαλος και ο νους συνδέονται λόγω μεγέθους και μορφής*
- *Εξέτασε τον εγκέφαλο ζώων και ανθρώπων που είχαν πεθάνει από κάποια ασθένεια είτε υπήρξαν υγιείς ενήλικες είτε παιδιά και παρατηρούσε ότι η νοητική ικανότητα συχνά αυξάνεται λόγω του μεγαλύτερου μεγέθους του εγκεφάλου και μειώνεται λόγω βλάβης στον εγκέφαλο*
- *Οπότε, συγκεκριμένες ψυχικές ικανότητες και χαρακτηριστικά εντοπίζονται σε συγκεκριμένες περιοχές του εγκεφάλου και οι εξοχές στο κρανίο έδειχναν ποιες από αυτές ήταν καλύτερα αναπτυγμένες.*

Jean Pierre Flourens

- **1822**
 - Έκανε πειράματα σε ζώα, όπου αφαιρούσε χειρουργικά συγκεκριμένα μέρη από τους εγκεφάλους σκύλων πουλιών και άλλων ζώων.
 - Ανακάλυψε ότι οι πράξεις τους και οι κινήσεις τους διέφεραν από τα ζώα που είχαν ανέπαφο εγκέφαλο.
 - Η φυσιολογία του εγκεφάλου επηρεάζει τις νοητικές λειτουργίες.

Paul Broca

1860

- **Εργάστηκε με έναν ασθενή που είχε υποστεί βλάβη σε ένα μικρό κομμάτι του αριστερού ημισφαιρίου του εγκεφάλου. Ο ασθενής δεν μπορούσε να μιλήσει καθόλου αλλά καταλάβαινε ότι του λέγανε και μπορούσε να επικοινωνήσει.**
- **Παρατήρησε ότι μία βλάβη σε ένα συγκεκριμένο τμήμα του εγκεφάλου μπορεί να εξασθενήσει μια συγκεκριμένη νοητική λειτουργία καταδεικνύοντας ξεκάθαρα ότι ο νους και ο εγκέφαλος είναι στενά συνδεδεμένοι**
- **Ο νους βασίζεται σε μία υλική ουσία που ονομάζεται εγκέφαλος**

Από τη Φυσιολογία στην Ψυχολογία

- **Hermann von Helmholtz:**
 - υπολογισμός χρόνου αντίδρασης σε ερέθισμα
 - υπολογισμός χρόνου μεταφοράς ερεθίσματος στον εγκέφαλο
- **Εκπαίδευσε τους συμμετέχοντες να αποκρίνονται όταν εφαρμόζε ένα ερέθισμα σε διάφορα μέρη του ποδιού και κατέγραφε το χρόνο μέσα στον οποίο αποκρίνονταν μετά την εφαρμογή του ερεθίσματος.**
- **Ανακάλυψε ότι χρειαζόταν περισσότερος χρόνος όταν το ερέθισμα είχε εφαρμοστεί στο δάκτυλο του ποδιού από το ερέθισμα το οποίο είχε εφαρμοστεί στους μηρούς και η διαφορά ανάμεσα στους δύο χρόνους αντίδρασης του επέτρεψε να υπολογίσει πόσο χρόνο χρειαζόταν ένα νευρικό ερέθισμα να μεταβιβαστεί στον εγκέφαλο.**
- **Ο χρόνος αντίδρασης θα μπορούσε να είναι χρήσιμος τρόπος για τη μελέτη του νου και του εγκεφάλου**

Δομισμός

- **Wilhelm Wundt – Ιδρυτής της Ψυχολογίας ως ανεξάρτητης εμπειρικής επιστήμης**
 - **Ίδρυσε το πρώτο Ψυχολογικό Εργαστήριο στο Πανεπιστήμιο της Λειψίας**
 - **Ψυχολογία: πειραματική επιστήμη του νου που αποσκοπεί στην κατανόηση της δομής της συνείδησης**
 - **Συνείδηση: η υποκειμενική εμπειρία του ανθρώπου για τον κόσμο**
- **Ενδοσκόπηση: Ορίζεται ως η προσπάθεια να δημιουργούμε οι ίδιοι ερεθίσματα, να τα επεξεργάζομαστε και στη συνέχεια να αναλύουμε τις νοητικές αναπαραστάσεις που μας δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια των ερεθισμάτων αυτών.**

Λειτουργισμός

- **William James - Πατέρας αμερικάνικης Ψυχολογίας.**
 - Διαφωνεί με τις δομιστικές απόψεις του Wundt - Το να προσπαθείς να απομονώσεις και να αναλύσεις μία ιδιαίτερη στιγμή της συνείδησης παραποιεί την ουσιαστική φύση της συνείδησης
 - Δίνεται λιγότερη έμφαση στην ανάλυση των στοιχείων της συνείδησης και περισσότερη στην κατανόηση της φύσης της και τη λειτουργία της.
 - Πρέπει να δοθεί έμφαση σε μία δυναμική, εξελικτική προσέγγιση των νοητικών διεργασιών με βάση τη λειτουργικότητά τους.
 - «Το ερώτημα είναι όχι τι είναι αυτή η νοητική κατάσταση αλλά σε τι χρησιμεύει αυτή η νοητική κατάσταση.»

Συνδεδεισμός

- ***Edward Lee Thorndike (1874-1949): Animal Intelligence (1911)***
- ***Είδε τη μάθηση ως το αποτέλεσμα μίας μακράς πορείας δοκιμών και λαθών***
- ***Διατύπωσε δύο νόμους της μάθησης που βάζουν τις βάσεις της συμπεριφοριστικής θεωρίας αργότερα***
 - ***Νόμος της εξάσκησης (Για να διατηρηθεί η σύνδεση μεταξύ ερεθίσματος και αντίδρασης χρειάζεται επανάληψη, όμως μόνο εφόσον συνοδεύεται από κατάλληλους σκοπούς και επιτυχίες.)***
 - ***Νόμος του αποτελέσματος (Όταν ορισμένες πράξεις οδηγούν στην επιτυχία η ευχαρίστηση που ακολουθεί τις κάνει να αποτυπώνονται. Όταν δεν υπάρχει ευχαρίστηση ξεχνιούνται.)***

Μορφολογική Ψυχολογία (Gestalt)

- *Max Wertheimer (1880-1943)*
- *Wolfgang Kohler (1887-1967)*
- *Kurt Koffka (1886-1941)*

- *Μελέτη φαινομένων αντίληψης*
- *Η συνειδητή εμπειρία μπορεί να γίνει καλύτερα κατανοητή ως ένα σύνολο και όχι ως κάτι που συγκροτείται από διάφορα επιμέρους στοιχεία*
- *Έμφαση στην έμφυτη τάση να οργανώνουμε σε σύνολα αυτά που βλέπουμε*
- *Βάσεις για τη διαμόρφωση της ψυχολογίας όπως είναι σήμερα.*

Ψυχανάλυση

- **Sigmund Freud (1856-1939)**
 - **Μελέτη του ασυνείδητου (σκέψεις, στάσεις, παρορμήσεις, επιθυμίες, κίνητρα, συναισθήματα για τα οποία δεν έχουμε επίγνωση)**
 - Όλη η συμπεριφορά διαμορφώνεται από ψυχολογικές διαδικασίες, και ειδικά από ασυνείδητες συγκρούσεις, που συμβαίνουν στον ανθρώπινο νου.
 - **Με βάση τις παρατηρήσεις του ανέπτυξε τις ιδέες του για την Ψυχανάλυση. Ερμηνεύει την ανθρώπινη συμπεριφορά προσδίδοντας έμφαση στη σπουδαιότητα των ασυνείδητων ψυχικών διεργασιών στην διαμόρφωση των συναισθημάτων, των σκέψεων, των συμπεριφορών.**
 - **Η ψυχαναλυτική θεωρία περιλαμβάνει:**
 - Θεωρία της προσωπικότητας και των νοητικών διαταραχών
 - Έναν αριθμό θεραπευτικών μεθόδων.
 - **Παρόλο που οι ιδέες του Freud έχουν γίνει αντικείμενο κριτικής εξακολουθούν να έχουν σημαντική επίδραση στη σκέψη πολλών ψυχολόγων.**

Ανθρωπιστική Ψυχολογία

- *Ανθρώπινη φύση υπό τον Freud: σκοτεινή με έμφαση στους περιορισμούς και τα προβλήματα, σε κατάσταση ομηρίας*
- **Abraham Maslow & Carl Rogers**
 - Προσέγγιση κατανόησης της ανθρώπινης φύσης που δίνει έμφαση στο θετικό δυναμικό των ανθρώπων και εστιάζει στις υψηλότερες φιλοδοξίες που έχουν οι άνθρωποι για τους εαυτούς τους.
 - Οι άνθρωποι δεν θεωρούνται φυλακισμένοι στις εμπειρίες του παρελθόντος, αλλά αυτεξούσιοι με έμφυτη τάση να αναπτυχθούν και να αγγίξουν το σύνολο των δυνατοτήτων τους.
- Οι ψυχολόγοι-θεραπευτές της ανθρωπιστικής ψυχολογίας επεδίωκαν να βοηθήσουν τους ανθρώπους να έρθουν σε επαφή με όλο το φάσμα των δυνατοτήτων τους. Σε αυτή τη σχέση οι άνθρωποι προσεγγίζονται ως «πελάτες» και όχι ως «ασθενείς»

Συμπεριφορισμός

John Watson (1878-1958)

- *Η ψυχολογία να δώσει έμφαση στη μελέτη της παρατηρήσιμης συμπεριφοράς και όχι της συνειδητής εμπειρίας*
- *Θεωρητικός στόχος της ψυχολογίας είναι η πρόβλεψη και ο έλεγχος της συμπεριφοράς.*
- *Η συμπεριφορά δημιουργείται από εξωτερικούς παράγοντες και όχι από εσωτερικές νοητικές καταστάσεις ή κίνητρα.*
- *«Η ψυχολογία όπως τη βλέπει ο συμπεριφοριστής είναι ένας καθαρά πειραματικός κλάδος των φυσικών επιστημών. Ο θεωρητικός της στόχος είναι η πρόβλεψη και ο έλεγχος της συμπεριφοράς. Η ενδοσκόπηση δεν αποτελεί κανένα ουσιώδες μέρος στις μεθόδους της ψυχολογίας και η επιστημονική αξία των δεδομένων της δεν εξαρτάται από το πόσο καλά μπορούν να ερμηνευτούν μέσω της συνείδησης.»*

Συμπεριφορισμός

Burrhus F. Skinner (1904-1990)

- **Ιδιαίτερη σημασία στα εξωτερικά γεγονότα που διαμορφώνουν τη συμπεριφορά και συγκεκριμένα στα ενισχυτικά γεγονότα που ακολουθούν μία αντίδραση σε ένα ερέθισμα.**
- **Η ψυχολογία είναι μία φυσική επιστήμη με αντικείμενο την πρόβλεψη και τον έλεγχο της παρατηρήσιμης συμπεριφοράς μέσω των κατάλληλων ενισχύσεων.**
- **«Το ανεξάρτητο άτομο είναι μία ψευδαίσθηση. Συμπεριφερόμαστε με έναν συγκεκριμένο τρόπο γιατί έχουμε μάθει μέσα από την εξάρτηση να συμπεριφερόμαστε με τέτοιο τρόπο. Η καλή κοινωνία είναι αυτή που βασίζεται στον έλεγχο της συμπεριφοράς μέσω των μεθόδων της θετικής εξάρτησης.»**

Πέρα από τον Συμπεριφορισμό

- **Ο συμπεριφορισμός αντικαταστάθηκε από εναλλακτικές προσεγγίσεις γιατί αγνόησε:**
 - **Τις νοητικές διεργασίες που μπορούσαν να εξηγήσουν πολλά σημαντικά φαινόμενα (π.χ. Πώς μαθαίνουν τα παιδιά να μιλούν, αφού η γλωσσική ανάπτυξη δεν έρχεται σαν αποτέλεσμα θετικής ενίσχυσης;)**
 - **Την ιστορία της εξέλιξης των οργανισμών που μελετούσε (π.χ. Γιατί ένας αρουραίος μπορεί να συνδέει τη ναυτία με το φαγητό πιο γρήγορα από ο,τι μπορούσε να συνδέσει τη ναυτία με έναν ήχο ή ένα φως;)**

Ιστορικές Συγκυρίες και Ανακαλύψεις

- **11 Σεπτεμβρίου 1956: Γνωστική Επανάσταση - Συμπόσιο στο Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Μασαχουσέτης**

Τρεις σημαντικές εργασίες:

- **Noam Chomsky: Θεωρία μετασχηματιστικής γραμματικής σύμφωνα με την οποία η γλώσσα είναι ένα πολύπλοκο συμβολικό και παραγωγικό σύστημα που αποτελείται από κανόνες η κατάκτηση των οποίων δεν μπορεί να εξηγηθεί με τον μηχανισμό εξάρτησης ή μίμησης**
- **Alan Newell & Herb Simon: Κατασκευή πρώτου υπολογιστικού μοντέλου που μπορούσε να ανακαλύψει αποδείξεις για θεωρήματα συμβολικής λογικής και το οποίο λειτουργούσε με διαδικασίες ανάλογες με αυτές που χρησιμοποιούν οι άνθρωποι όταν λύνουν προβλήματα. Διατυπώθηκε η ιδέα ότι ο ανθρώπινος νους είναι και αυτός ένας υπολογιστής**
- **George Miller: Η βραχύχρονη μνήμη λειτουργεί με περιορισμούς. Η χωρητικότητά της ανέρχεται στα 7 ± 2 στοιχεία πληροφορίας. Συνεπώς μπορούμε να μελετήσουμε τον ανθρώπινο νου.**

Ιστορικές Συγκυρίες και Ανακαλύψεις

- **Roger Sperry: Συγκεκριμένα τμήματα του εγκεφάλου συνδέονται με συγκεκριμένες διεργασίες σκέψης και συμπεριφοράς**
- **Alan Turing: Αν θα μπορούσαμε να περιγράψουμε με σαφήνεια τις διαδικασίες της σκέψης όταν λύνουμε προβλήματα απαντάμε σε ερωτήσεις κ.α., θα μπορούσε να σχεδιαστεί μία υπολογιστική μηχανή που να κάνει το ίδιο πράγμα. Το μόνο που χρειάζεται είναι η παραδοχή ότι η σκέψη είναι λογικός χειρισμός συμβόλων.**
- **Claude Shannon & Warren Weaver: Αναπτύσσουν τη θεωρία επεξεργασίας πληροφοριών που θέτει τις βάσεις για το μοντέλο της ανθρώπινης σκέψης ως επεξεργασία πληροφοριών.**

Η ανθρώπινη σκέψη ως επεξεργασία πληροφοριών

- *1950: Εμφάνιση ηλεκτρονικού υπολογιστή*
 - *Πρακτικός & Εννοιολογικός αντίκτυπος*
 - *Αναλογία νου-υπολογιστή*
- *Η ανθρώπινη σκέψη ως επεξεργασία πληροφοριών*
 - *Οι πληροφορίες του περιβάλλοντος γίνονται αντικείμενο επεξεργασίας από τον εγκέφαλο μέσω γνωστικών διαδικασιών*
 - *Νους: σύστημα που οικοδομεί και χειρίζεται σύμβολα*

Γνωστική Ψυχολογία

- **Μπαίνουν οι βάσεις για το μοντέλο της ανθρώπινης σκέψης ως επεξεργασία πληροφοριών και έρχεται στο προσκήνιο η γνωστική ψυχολογία.**
- **Η υπόθεση είναι ότι οι πληροφορίες του περιβάλλοντος γίνονται αντικείμενο επεξεργασίας από τον εγκέφαλο μέσω γνωστικών διαδικασιών όπως της αντίληψης, της προσοχής, της μνήμης και της σκέψης.**
- **Οι γνωστικοί ψυχολόγοι θεωρούν το νου ως ένα σύστημα που οικοδομεί και χειρίζεται σύμβολα.**
- **Επιστημονική μελέτη των νοητικών διεργασιών (αντίληψη, προσοχή, μνήμη, σκέψη, γλώσσα, μάθηση)**
- **Πειραματική μελέτη των διαδικασιών του συστήματος επεξεργασίας πληροφοριών που επεξεργάζεται τα εξωτερικά ερεθίσματα και προετοιμάζει τον άνθρωπο να συμπεριφερθεί με ένα ορισμένο τρόπο**
- **Κυρίαρχο θεωρητικό ρεύμα με άμεση επίδραση σε όλους τους τομείς της ψυχολογίας**

Σχετική Βιβλιογραφία

- **Atkinson, L.R., Atkinson, C.R., Smith, E.E., Bem, J.D., & Nolen-Hoeksema, S. (2003). *Εισαγωγή στην Ψυχολογία του Hilgard, Τόμος Α*, (Επιμ. Γ. Βορριά, Μπ. Ντάβου, & Ζ. Παπαληγούρα), Εκδόσεις Παπαζήση.**
- **Βοσνιάδου, Σ. (2005). *Εισαγωγή στην Ψυχολογία, Τόμος Α*, Εκδόσεις Gutenberg.**
- **Coon, D. & Mitterer, J. O., (2013). *Introduction to Psychology: Gateways to Mind and Behavior*. Canada: Cengage Learning.**
- **Hayes, N. (1998). *Εισαγωγή στην Ψυχολογία, Τόμος Α* (Επιμ. Α. Κωσταρίδου-Ευκλείδη), Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.**
- **Lahey, B. (2012). *Psychology: An Introduction*, McGraw-Hill Humanities & Social Sciences.**
- **Schacter, D. L., Gilbert, D. T., & Wegner, D. M., (2012). *Ψυχολογία*, (Επιμ. Σ. Βοσνιάδου), Εκδόσεις Gutenberg.**

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Σχολή Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Ειρήνη Σκοπελίτη, «Εισαγωγή στην Ψυχολογία». Ενότητα 1: Εισαγωγική στην επιστήμη της ψυχολογίας-Ιστορική αναδρομή. Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://eclass.upatras.gr/courses/PN1524/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως Μη Εμπορική ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο*
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο*
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο*

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.